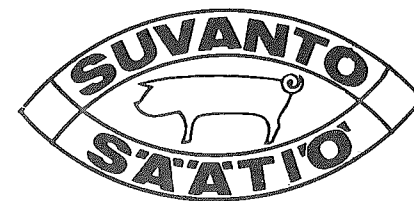

SUVANNON SEUTU

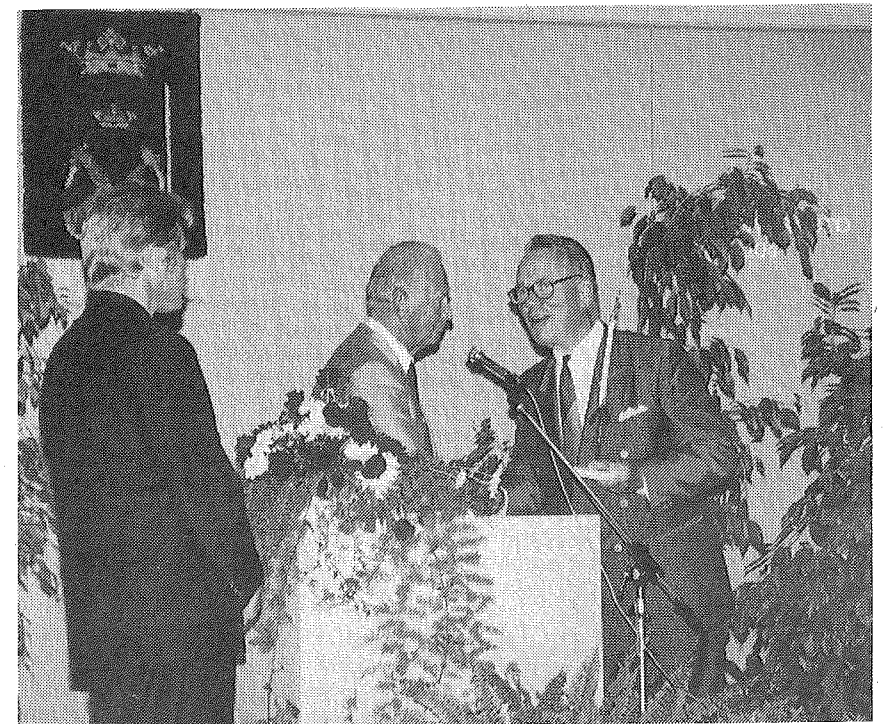

SUVANNON
YMPÄRISTÖN
KOTISEUTU-
LEHTI • Julkaisija

N:o 6 1994

SYYSKUU

Sakkolan pitäjäjuhlrat keräsivät yleisöä Lempäälään satapäin. Suvanto-Säätiön edustajat, Hannu Paukku (vas.) ja Yrjö Raaska kiittivät viirillä juhlapuhuja kansleri Kauko Sipposta.

Perinteiset seppeleenlaskut aloittavat pyhäpäivän ohjelman.

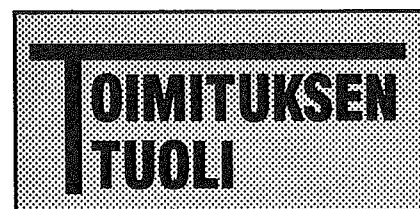
Kiitos juhloväelle

Lempäälässä vietetyt Sakkola juhlat ovat onnellisesti ohi. Voimme todeta, että nämä vuosittaiset juhlat ovat sakkolalaisille erittäin tervetullut tapahtuma. Sitä osoittaa juhliin saapunut lähes tuhatpäinen osanottajajoukko.

Näiden juhlien parhaita antia on tuttujen tapaaminen ja menneiden muistelu, myös nuoretkin ovat kiinnostuneet juuristaan. Uskomme, että me sakkolalaiset olemme saaneet uutta vireyttä toimiessamme karjalaisjärjestöissä ja myös saamme toi-

von paremmasta tulevaisuudesta. Sakkolajuhlatoimikunta kiittää runsaasta osanotosta. Näissä merkeissä tapaamme taas ensi vuonna Helsingissä.

Esko Kallonen
juh latoimikunnan pj.

Se on syksyä nyt! Mutta: takana mitä kaunein kesä vuosikymmeniin. Takana ovat myös Sakkolan pitäjäjuhlrat, jotka onnistuivat niin väki-

määrän kuin järjestelyjenkin puolesta. Mitä nyt mikrofonit vähän vinkuivat vastalauseita... Joka tapauksessa juhlilla nähtiin iloisia ilmeitä, tavattiin tuttuja ja toivon mukaan saatiin syntymään uusiakin tuttavuuksia. Kuvasatoa pitäjäpäiviltä toisalla lehdessä.

Suvannon Seutuja ilmestyy tämän jälkeen vielä kaksi: toinen loka-marraskuun taitteessa ja vuoden

viimeinen numero joulun alla.

Jälleen kerran lukijoita kehoitetaan kaivelemaan kynät esille ja kirjoittamaan pieniä kuin vähän pidempiäkin tarinoita. Kirjoittaminen käy hyvästä harrastuksesta syysiltojen iloksi! — mrt

Kansleri Kauko Sipponen Lempäälässä 7. 8. 1994:

Kulttuuri kukoistukseen, avaimia tulevaisuuteen

— Kuluvana kesänä ovat karjalaiset kaikkialla maassa kokoontuneet jälleen pitäjäjuhliinsa. Hellekään ei ole vähentänyt osallistumista, vaan osanottajia on ollut runsaasti. Heidän joukossaan on myös ilahduttavan paljon nuorta väkeä. Monissa tapauksissa kokouksia, juhlia ja muita tilaisuuksia on voitu pitää entisessä kotipitäjässä rajan toisella puolella. Uudet asukkaat ovat monesti olleet sankoin joukoin paikalla. Tällä tavalla lähialueyhteistyö pääsee vähitellen käyntiin luontevasti ilman sen ihmeellisempiä seremonioita. Syntyy jotain uutta ja myönteistä, muistutti Kauko Sipponen.

— Kun karjalaisesta kulttuurista puhutaan, ajatellaan ehkä useammin säilyttämistä kuin kokonaan uuden luomista. Ajan mittaan pelkästään säilytetty kulttuuri kuitenkin muumioutuu, se ei kykene uusiutumaan eikä alkaa jäykistyä ja kuihtua.

— Viime vuosisadan vaihteessa karrelianismi innoitti parhaat taiteilijamme hakemaan luomisvoimaa karjalaisesta kulttuurista. Tänä päivänäkin voidaan karjalaisuudesta löytää virikkeitä ja saada innostusta kulttuurielämään maassamme. Karjalan liitto on talouspulan kourissa joutunut vähentämään tämänkin alan henkilöstöä. Mielestäni vieläkin vaikut-

tavia karjalaisten rahastoja olisi käytettävä johdonmukaisesti kulttuuritarkoituksiin, vihjaisi Sipponen.

Keskustelu Karjalan kysymyksestä jatkuu. Käsitykset ovat tosin paljon erilaisia. Kun toiset olisivat valmiit heti palauttamaan maallemme koko luovutetun alueen, toiset eivät pidä tällaista tavoitetta realistisena.

— Mikä oikein pohjimmaltaan johtaa karjalaiset yhä uudelleen toivomaan, että Karjalan kysymys otettaisiin esille neuvotteluissa oman ja itäisen naapurimme valtiojohdon kesken? Syvimmältäään eniten vaikuttaa luultavasti oikeudenmukaisuuden vaatimus. Maa kuuluu niille, jotka ovat sitä vuosisatoja asuttaneet ja viljelleet sekä nytkin olisivat valmiita siitä parhaiten hoitamaan. Tuntuu siltä, että tämä tunnustetaan laajasti ja tätä asennetta kunnioitetaan.

Mutta miten eteenpäin?

— Nyt tarvitaan käyttökelpoisia ehdotuksia, joista olisi hyötyä kummallekin osapuolelle. Karjalan liitto on perustanut työryhmän hakemaan vaihtoehtoja ja esittämään ehdotuksensa liiton päättävälle elimille tulevana talvikautena. Menneen muistelu ja keskinäiset tapaamiset säilyttävät Karjalan elävänä mielessämme. Nyt olisi vain löydettävä avain tulevaisuuteen Karjalassa.

Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki ja kansleri Kauko Sipponen tarinoivat juhlatauolla.

Tilaa sinäkin Suvannon Seutu

— 8 numeroa vuodessa, tilaushinta 70 markkaa —
Suvannon Seutu puh. (931) 3748 448 iltaisin

Pitäjäjuhlat kokosivat jälleen satamäärin sakkolalaisia

Sakkolan pitäjäjuhlrat kokosivat jälleen satamäärin sakkolalaisia ystävineen paikalle, kun juhlaa vietettiin Lempäälässä 6.—7. 8. 94. Järjestäjät saivat ilokseen todeta, että iltajuhla kutsui noin 250 henkeä ja päiväjuhlaan osallistui ainakin 600 vierasta.

Juhlan aiheena oli viimeinen evakoonlähtö 50 vuoden takaa, ja näitä muistoja kertasi myös juhlatoimikunnan puheenjohtaja Esko Kallonen pitäjätäpäivää avatessaan. Iltajuhlassa Sakkola—Seuran puheenjohtaja Eila Aro puolestaan tarinoi omista vastaavista muistoistaan.

Kallonen muistutti puheessaan myös Karjalan palauttamisesta. Hänen mukaansa edusmiesten tulisi valvoa ja kaikissa yhteyksissä ottaa asia esille. Karjala-kysymystä pohti juhlapuhujakin, kansleri Kauko Sipponen, jonka puheen lyhennelmä on toisaalla lehdessä.

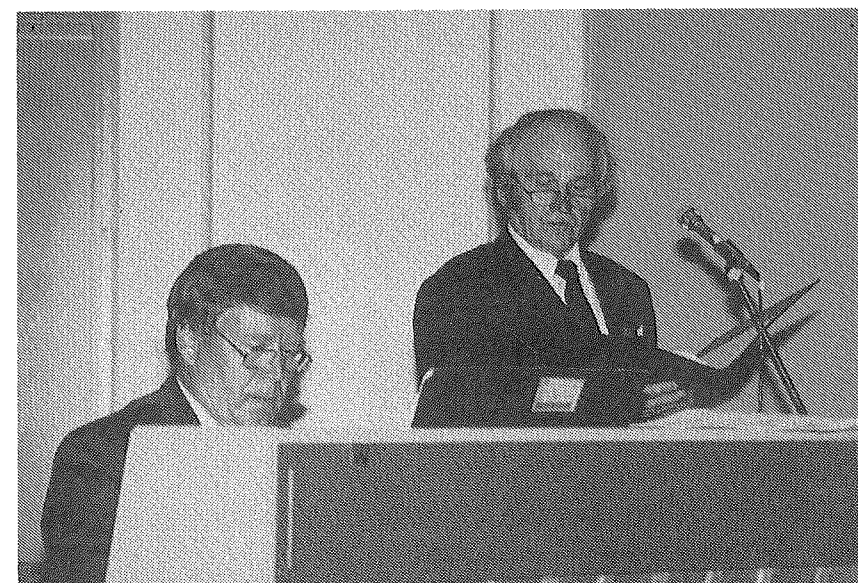
Pitäjäjuhla sisälsi perinteisen ohjelman alkaen kirkonmenoilla ja seppelenlaskuilla. Päiväohjelman yhteydessä luovutettiin Karjalan Liiton myöntämä kultainen ansiomerkki Uuno Pulakalle Ruovedeltä.

Vieraita juhille saapui läheltä ja kaukaa. Jälleen kerran järjestetyn ohjelman rinnalle nousi pitäjätapaamisen merkittävä anti: tuttujen tapaaminen.

Aterian tarjosi Suvanto-Säätiö. Keitto ja muut tarjoilut riittivät runsaalle väkijoukkoille Martta Niemelän huolehtiessa pääemännyydestä.

Kiitos kaikelle juhla-vaelle. Ensi vuonna pitäjäjuhlat vietetään Helsingissä Sakkola-Seuran isännöimänä.

— mrt

*Lempääläinen Pertti Pirhonen esitteli pitäjäkelloja. Sakkolan lisäksi valmiina on jo Kivennapa, Hiitola, Pyhäjärvi, Rautu, Uukuniemi ja Muolaa. Antrea ja Räisälä ovat työn alla. Pirhonen kertoo, että tarkoituksena on tehdä karttakellot kaikista luovutetun Karjalan alueen pitäjistä. Kellot ovat lakattua koivuvaneria. Nii-
tä varustetaan myös esimerkiksi su-
kuseurojen tunnuksella.*

Ria ja Vilho Naskali ovat Kanadan suomalaisia jo vuodesta 1952. Vilho Naskalin juuret ovat Sakkolassa, Ria on lähtöisin Helsingistä. Sakkolan juhlat kuuluvat pariskunnan ohjelmaan jokasen Suomenvierailun yhteydessä.

Nuoremmankin polven väkeä liikkui juhlilla. Iltatantsuihin poikkesi Usko Koirasen lapsenlapsista Anna (takana oik.) ystäviensä kanssa.

Kotiseutua ikävä

Sakkola salattu paikka,
paikka parhain maailmassa.
Siellä synnyin, siellä kasvoin
luonnon keskellä kesässä.

Keneltä paikka parahin
kotiseutu korvaamaton,
pois on riistetty iäksi,
suljettu suloinen luonto.
Ihanat ikimännyt, mäet
kaikki myllerrytty.
Kaikki entinen evätty,
vieraan vallan varaksi,
koko luonto kompostoitu,
kulutettu kulttuurista.

Tietää jo mikä on ikävä,
kaiho kaikista parhainta
lapsuusmaata maireata,
kotiseutua ikävä.

Siellä rannat kauneimmat
hiekkarannat armahimmat,
vesi siintävä Suvannon
uimareita uottelevi
lapsiparvea parasta,
karjalaista kalkatusta,
rannoille rakkahille,
hiekkapalteilte parasta,
hiekkalilli lasketella.

Pelto pehmeä perata
siell' on koti Karjalassa,
kasvun kaunihiin antoi
leivän kasvoi leveämmän
särpimen siinä sivussa
helpommalla hiellä antoi.

Mitä vielä kulttuurista
henkisestä ravinnosta:
Laulu raikkaasti raikui
puhe juoksi notkeasti
käki kukkui kultiansa
kesässä ihanan Suomen.

Ei ois tänne tärvennetty,
jos ois saatu siellä olla
Suvannon sylissä uija
hiekkarannalla lekottaa.

Toisin oli toivoteltu,
sota saapui Sakkolahan
niin kuin koko Kannakselle
myllersi myhevän paikan
Kotiseudun kolkahutti

kolhooseiksi, sovhooseiksi
koko Kannaksen kasasi
niin kuin peltotunkioksi
sonta-aumaksi sovitti.

Sitten liitti linnaksensa
omat patsaansa asetti,
ettei tuntisi omakseen
suvut entiset eläneet,
Kannaksella kasvanehet,
siellä syntynsä syvissä
sukupolvissa sadoissa
mullan alla nukkuneissa.

On tää Suomea suloista
Lempäälässä leppeässä.
Kaksi polvea kasosta
on jo ehtineet evakot
poikiansa kasvatella.
Vaikka juuret sinne jääneet
Suvannon rannoille somille.
Yhä vielä kirvelevi
kaiho mielessä kajottaa.

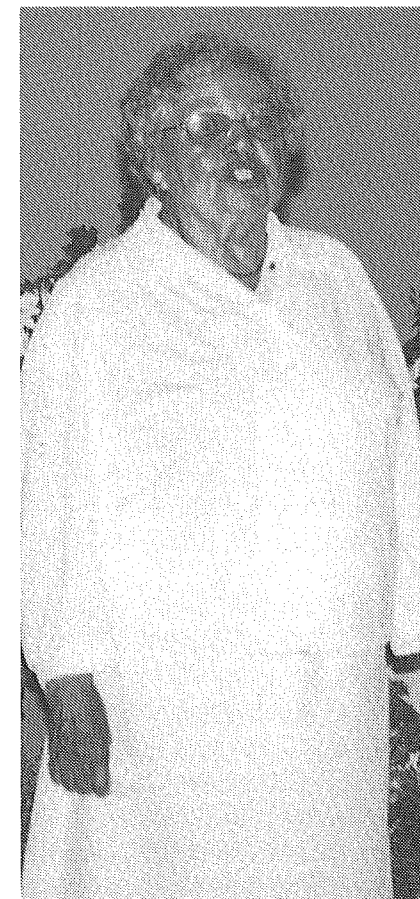
Joka kesä kerkiävät
sakkolaiset sankoin joukoin
näille juhlille omille
muistelemaan mennehiä
yhteisestä ammentamaan
elämän uskoa edelleen.

Aina on uusia mukana
ei oo sakki pienentynyt
alentunut armas kansa,
vaikka on harmaassa hapset,
jotka silloin lasna kulki
polvihousuissa porhalsi
evakkohon ehdittäessä.

Anna Luoja siunausta
näille juhlille jaloille,
Sakkolan kesäkekkereille,
jonne saavutaan saloilta
yli Suomen jouheasti
kaupungeista kauneimmista

vieläpä yli rajojen,
juhlille on tänne tultu,
et ois nähty entisiä
tuttuja tavattu tässä
rupateltu kuulumiset.

Niin taas vierähti vuosi,
usko uusi ammennettu
näiltä juhlilta jaloilta.

Moni matkalla väsyypi
ennen kuin on ensi vuosi.
Oi ukko ylinen Herra
siihen asti armos anna
voimalla jokaista meitä
vyötä armosi avulla.
Ja jos kenen matkan päätät
tältä vuodelta lopetat,
suo'os suloinen rauha
matkan päätteeksi jokaisen,
Jonka oot evakkoon tuonut
tänne Suomen sydämehen
Kannakselta karkoitettun
juuriltansa juoksutetun,
et ois olo onnellista
eläessä lähtiessä
mihin vain milloinkin tahdot.

Evakkoon lähdön
50 v. juhlaan 7. 8. 94

Eeva Koiranen

Raamatusta löytyy ajankohtainen ääni

Otteita pastori Teijo Peltolan saarnasta Sakkolan pitäjäjuhlien jumalanpalveluksessa.

Jeremialle tuli tämä Herran sana: — Katso, niin kuin savi on valajan kädessä, niin sinä, Israelin kansa, olet minun kädessäni. Minä voin päättää, että revin, tuhoan ja hävitän kansan tai valtakunnan. Mutta jos se kansa luopuu pahuudestaan, minä muutan mieleni enkä anna rangaistukseni kohdata sitä. Jer. 18:1, 6—8.

Viime kuukausina silmiemme eteen on uutiskuvien kautta välittynyt käsittämätön määrä inhimillistä kärsimystä. Ensin hajosi entinen Jugoslavia, sitten Somalia, nyt on vuorossa Ruanda. Kun inhimillinen kärsimys ylittää suuruudessaan käsityskykymme, uhreista tulee numeroita ja sodista tilastoja. Maailman hätä on muuttunut kasvottomaksi, emmekä enää näe ihmistä lukujen takana. Näinä aikoina monia kansoja muokataan kuin savea.

Raamattua kannattaa joskus lukea rinnan sanomalehden kanssa. Ei siksi että sieltä löytyisi seikkaperäisiä enustuksia tyydyttämään uteliaisuuttamme tulevaisuuden suhteen, vaan siksi, että Pyhän kirjan lehdistä kuuluu yllättävän ajankohtainen ääni. Niin myös tämän sunnuntain Vanhan testamentin tekstistä, jossa Jeremia kehoitettiin menemään savenväljän työpajaan. Mentyyän, Jeremia havaitsi, että jos valmistumassa oleva astia meni pilalle savenväljän käsissä, hän muotoili samasta savesta uuden, sellaisen kuin halusi. Niin kuin savi on valajan kädessä, niin myös maailman kansat ovat Jumalan kä-

dessä. Jumala voi korottaa alhaisen ja alentaa ylhäisen. Sen profeetta opetti savenväljän työpajassa, mutta myös me voimme havaita saman jos seuraamme uutisvirtaa. Näinä aikoina monia kansoja muokataan kuin savea.

Vertaukseen savenväljasta kätkeytyy toivon sanoma: pilalle menneestä kukaan esinettä ei heitetä hukkaan, vaan savenvälja jatkaa työtään ja yrittää yhä tehdä savesta kelvollista astiaa. Jeremian julistus ei koske vain kansoja. Siinä tulee esille Jumalan toiminnan keskeinen periaate myös yksilön kohdalla, nimittäin uudelleen aloittamisen mahdollisuus. Kristityn tie on savea, se on muokattavana olemista.

Tänään täällä kirkossa on monia, jotka ovat kokeneet jotain siitä, että ihminen on Jumalan kädessä kuin savea. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 50 vuotta siitä kun karjalaiset joutuivat jättämään rakkaat kotiseutunsa viimeisen kerran. Noiden kokemusten jälki on painunut lähtemättömänä jokaisen karjalaisen sisimpään. Näinä aikoina, kun monia kansoja muokataan kuin savea, uskon, että karjalaisilla kotiseutunsa menettäneinä on mahdollisuus ymmärtää aikamme inhimillisen kärsimyksen syvyyttä.

Jumalan valtakunnan syvimpien siunausten kokemiseen ei ole mitään oikotietä eikä intensiivikurssia. Näin on ollut läpi kristikunnan historian eikä meidän aikamme tee poikkeusta. Jos haluamme olla Jeesuksen

opetuslapsia meidän on suostuttava saviastian osaan. Oikotietä kristityn kasvuun ei ole, mutta jokainen, jonka elämässä Jumala tekee muokkaa-vaan työtään, löytää aikanaan Jumalan aarrekammioista aarteita ja rikauksia.

Vertaus savenväljasta avaa eteemme toivon näköalat. Raamatun Jumala on Jumala, joka näkee elämän lupauksia sielläkin, missä ihminen näkee vain syriään siirrettyä savea, kuolemaa ja menetettyjä mahdollisuuksia. Siksi Jumala valitsee sen, mikä maailmassa on vähäpätöistä ja halveksittua, mikä ei ole yhtään mitään, sen Jumala valitsee tehdäkseen tyhjäksi sen, mikä on jotakin (1. Kor. 1:28). Näinä aikoina, kun monia kansoja muokataan kuin savea meidän on hyvä säilyttää se toivo, että inhimillisen käsityskyvynkin ylittävän kärsimyksen takana on rakastava Jumala. Hän on ääneti, sillä hän rakastaa meitä (Sef. 3:17).

Teijo Peltola
Lempäälän seurakunnan
vs. kappalainen

Kirkkomatkat laivalla

Sakkola oli syntymäpitäjäni, Kiviniemessä lapsuuteni ja nuoruuteni maisemat. Kirkko oli kaukana; ei siellä joka pyhä käyty, matkaa oli maantien kautta kaksikymmentäyksi kilometriä. Eikä siihen aikaan ollut muuta kulkuneuvoja kuin hevoset ja laiva. Kirkkomatkat tehtiin usein laivalla.

Olin kymmenen ikäinen, kun ensikerran pääsin äitini kanssa Sakkolankirkkoon, nuorin kun olin perheemme lapsilaumasta, otti hän minut mukaansa, tämä tapahtui v. 1927. Siihen aikaan oli tapana, jos halusi Herranpyhälle ehtoolliselle, piti antaa pappilankansliassa jo lauaintaina, nimi.

Niinpä lähdimme äitini kanssa Suvannonrantaan, mistä laiva lähti puolilta päivin, Sakkolan kirkkoa kohden. Se oli minulle jo lapsena suurta juhlaa, kun pääsin valkeaan laivaan Suvannonjärven sinisille laineille.

Kirkkorantaa sanottiin myös ”Virkinryyksi”, siihen laiva pysähtyi, sitten jatkoi matkaa Metsäpirttiin päin. Menimme Sakkolan pappilaan. Minä odotin äitiäni, eteisessä kun hän kävi sisällä antamassa nimensä ehtoollista varten. Sen jälkeen menimme sukulaistaloon, missä olimme yöttää ja ”kostissa”. Aamulla menimme hartain mielin kirkkoon, kuuntelimme Jumalanpalveluksen, katsoin, kun äitini nautti Herran pyhää ehtoollista.

Lapsena kävin ahkerasti pyhäkoulu. Opettajiani olivat; Anna Liisa Naskali, Anna Kurikka ja Katri Raaska. Koulua pidettiin joka pyhä taloissa, missä oli lapsia. Opettaja luki aina sen pyhäpäivä tekstin ja selitti. Virsiä laulettiin ja sanat olivat läksynä seuraavaan kertaan.

Raamatun lauseet annettiin jo läksyksi. Näin valmistettiin Raamatun opiskelua kinkereitä varten. Kinkereitä pidettiin myös Kiviniemessä joka talvi, se oli talven suuri tapahtuma.

Kinkereillä oli myös läksyä ja rippikouluun aikovia kuulusteltiin. Kotiin oli kyläluvut määrätty v. 1940. Mutta silloin oli talvisota. Ja niihin aikoihin se raskas välirauha luettiin radiosta.

Kansakoulussa luettiin Raamatun historiaa. Opettajani oli Hilma Koskenjaakko, hyvä uskonnon opettaja. Piti ain aamuhartaudet, soitti urkuharmoonilla virret.

Äitini sanoi aina, että uskonto on ensimmäinen askel sivistykseen. Kehotti aina lukeman Martti Lutherin Vähääkatismusta ja sanoi; Jumalan kymmenet käskyt ovat ihmiskunnalle kirjoitettu opiksi ja ojennukseksi. Eniten minua on askarruttanut yhdeksäs käsky; Älä sano vääää todistusta lähimmäisestäs. Mitä se on? Olin siitä käskystä jälki-istunnassa kansakouluaikana. Kun menin rippikouluun niin heti kysyttiin.

Siinä sitä onkin ollut läksyä elämäni varrelle. Kaikenlaisissa naistoimikunnissani ollessani mukana, että olen osannut kunnioittaa lähimmäistäni ja muistaa tämän yhdeksännen käskyn. Olin rippikoulussa v. 1932 keväällä ja —33 pääsin ripille. Opettajani oli Otto Appegren (Autere). Hän oli sotilaspastori, väliaikainen Sakkolan seurakunnassa. Olin hänen rippilapsiaan. Raamatun ohella hän kertoi paljon itsestään, opiskeluajoista ja suurista seikkailustaan.

Kun lähdin evakkoon talvisodan jaloista, otin mukaani rippikoulusta saamani Raamatun. Se on painettu Sortavalassa 1928. Raamattutalo AB:n Kirjapainossa. Siinä on Uusi ja Vanha testamentti samassa. Kirjani kannet ovat kuluneet ja lehdet silkkipaperin ohuet. Monet kerrat niitä käsilläni kosketellut, se on paras aarteeni, mikä on kirjahyllyssäni. Auteren jälkeen tuli Sakkolan kirkkoheraksi Arvo Liesmaa. Näin hänet ensi kerran, kun hän kävi äitienpäivillä pitämässä puheen. Laivalla tulivat pelastusarmeijalaiset Vuoksen-vettä

pitkin Pölläkkälästä Kiviniemeen. Äitini aukaisi kotini ovat heille kousta pitämistä varten. Kauniisti soittivat ja lauloivat kitaran säestyksellä. Toivat sanan ja sävelen kotiin.

Pyhäkouluopettajani kanssa äitini oli perustanut merimieslähetyssompeluseuran Kiviniemeen. Hän vei aina minut näihin tilaisuuksiin mukanaan. Täällä kudottiin sukkia ja pidettiin myyjäisiä, rahat menivät lähetyksen hyväksi. Muistan kerran, kun tulimme ompeluseurasta, oli saateinen syysiltä. Kylmästä hytisten äitini talutti minua kädestä, toisessa kädessä oli koppa, missä sukkakudin merimieslähetykselle. Siellä oli sinä iltana puhumassa merimiespastori. Tämä lause jäi minulle mieleen. ”En pelkää usvia ulapan, kun kuljen johdossa Jumalan”. Tämän lauseen olen sen jälkeen muistanut kulkeissani elämäni myrskysäässä, tai evakkotaipa-leellani oudoilla ovilla.

Lempäälän kirkossa sisareni kanssa olin Sakkolan seurakunnan hautajaisissa v. 1949 joulukuussa. Täällä tarjottiin kaikille juhlavieraille Herran pyhä ehtoollinen. Lähtö saarnan piti rovasti Joonas Laurila. Päiväjuhla oli Lempäälän Valistustalolla, ensin tarjottiin kirkkokahvit pippakakkujen kera tehdyllä Sakkolan porsasmallilla.

Siellä on paljon ohjelmaa, lausunta, yksinlaulua, ”Oi mustatko vielä sen virren jota lapsena laulettiin”. Sakkolan entinen kirkkokuoro lauloi kanttori Aaro Lehmusvuoren johdolla. Ruokaa tarjottiin; hernerokkaa, mikä on sakkolaisten perinnehautajaruoka. Näin jäi Sakkolan seurakunta muistojen joukkoon. Kyllä sitä itkettiin, että sydäimestä teki kipeää. Aika on kaiken muuttanut. Olen vanhentunut, elän luopumisen aikaa. Itse uskon siihen; ”Turvani on ikiaikojen Jumala minua kannattavat ijänkaikkiset käsivarret.”

Aliina Liimatainen
o.s. Welling, Karpanmäki

KUOLLEITA

Iida Loviisa Viskari, syntynyt 8. 10. 1902 Sakkolan Vilakalla, kuoli 24. 3. 1994 Rovaniemellä.

Maanviljelijä Eino Vanhanen kuoli 20. 6. 1994 vaikeaan sairauteen Oriveden terveystieteiden keskuksessa. Hän oli syntynyt Sakkolan Rönkäkylän kylässä 18. 11. 1921 Vilhelm Vanhasen nuorimpana poikana. Eino Vanhanen osallistui jatkosotaan jalkaväkirykmentti 48:n joukoissa ja haavoittui kesäkuussa 1944 Talin taistelussa.

Sodan jälkeen perhe muutti Orivedelle, jossa Eino Vanhanen viljeli tilaansa eläkevuosiin saakka. Toiminta kotiseututyössä sekä sakkolalaisien että oriveteläisten parissa oli hänelle läheistä. Eino Vanhanen oli Suvanto-Säätiön hallituksessa useita vuosia ja osallistui Oriveden Karjalaseuran toimintaan. Hän oli myös Pirkanmaan sotaveteraanipiirin hallituksen jäsen ja Oriveden sotaveteraanien ja sotainvalidien toiminnassa aktiivisesti mukana.

Eino Vanhasen siunaustilaisuus oli Oriveden kirkossa perjantaina 1. 7. 1994. Suvanto-Säätiön edustajina Yrjö Raaska ja Esko Kallonen laskivat kukkalaitteen Eino Vanhasen haudalle. Oriveden Karjalaseuran kukkalaitteen laskivat Kyllikki Kajarinne ja Teuvo Sihvo. Omaisten lisäksi Eino Vanhasta oli saattamassa suuri joukko sukulaisia, ystäviä ja veteraaniveljiä.

Sinut siunaten lepoon viemme,
sydän kiitosta tulvillaan,
Isän kotiin on meidänkin tiemme,
luona Herran taas kohdataan.

Lämpimät kiitoksemme Einon
muistamisesta ja osanotosta suruum-
me.

Aino Vanhanen ja lapset perheineen

Helena Nuoran hautajaistilaisuudessa
16. 7. 1994

Olemme saattamassa Nuoran-sukuseuran iältään vanhimmaksi ehtinyttä jäsentä, emäntä Helena Nuoraa viimeiselle matkalleen. Hän olisi täyttänyt juuri tänään 90 vuotta.

Helena syntyi Sakkolan Lapinlahden kylään Lemmetin maanviljelijäperheeseen. Sieltä äitini veli Antti Nuora kävi hänet kosimassa Sakkolan Riiskan kylään emännäkseen. Olin heidän häissään Riiskassa silloin 5-vuotiaana, mutta jotain kuitenkin niistä juhlista muistan. Antti oli minun kummi-enoni.

Lukumattomat olivatkin sitten ne kerrat, jolloin vanhempieni kanssa heillä vierailin Raudusta käsin. Ja kyllä Helena-emäntä aina hyvänä piti. Erikoisesti muistan hänen leipomansa maukkaan pullan, josta ja muustakin vieraanvaraisuudesta olen niin monta kertaa saanut nauttia — sittemmin oman perheenikin kanssa. Helenalta riitti aina ystävällisyyttä ja hyvää tahtoa ympäristölleen.

En ole kuullut keneltäkään kuin

hyvää kerrottavaa aina ahkerasti ja vilkkaasti touhunneesta Helena-emännästä.

Varsinaisen elämäntyönsä Helena suoritti maatalon emäntänä. Päivät ulkotöissä ja toisten vähän huokais- tessa piti rientää huolehtimaan syö- misestä ja juomisesta. Siinä sivussa vielä puhtauden pitoa ja karjanhoi- toa! Sellaista se oli elämä siellä Sak- kolassa kuin myös sotien jälkeen Ve- silahdella.

Sellaisenaankin naisihmisen elämäntyöksi kävisi huolehtiminen jälkikasvusta. Helenan osalle tuli kasvattaa neljä lasta yhteiskuntaamme. Lastenlasten hoivaaminen tuotti hänelle varmaan myös monet onnenkin hetket. Heitähän on kaikkiaan 26. — Marja-Leenan viime keväinen ylioppilaaksitulo oli niissä merkeissä viimeisin mieluisa tapahtuma. Lastenlastenlapsia on Helenan perheeseen kertynyt tähän mennessä jo 18.

Voimmekin varmasti kaikki yhtyä Helenan perhepiiriin kuolinilmoitukseen antamaan tekstiin:

Jäi jälkeesi kotipiha hiljainen,
sen puut ja pensaat lintuineen.

Ovat ahkerat kädet rauenneet
ja päättäneet arkiset askareet.

Me katsomme jälkiä kättesi töiden
muistaen, kiittäen, ikävöiden,

Eros Jäske

+

Rakkaamme
Anni Sisko Inkeri
KUISMA

s. 27. 01. 1936 Sakkola
k. 24. 07. 1994 Lahti

Kaivaten
Helena perh.
Airi, Auli ja Anja perh.
sukulaiset ja vstävät

Niin päivä lämmin kesäinen
toi levon, unen ikuisen.

Siunattu, hiljaisuudessa. Lämmin kiitos osanotosta. Kiitos kaikille äidin rinnalla kulkeneille ja os. S8 henkilökunnalle.

KORUSÄHKE
– kaunis tapa
muistaa

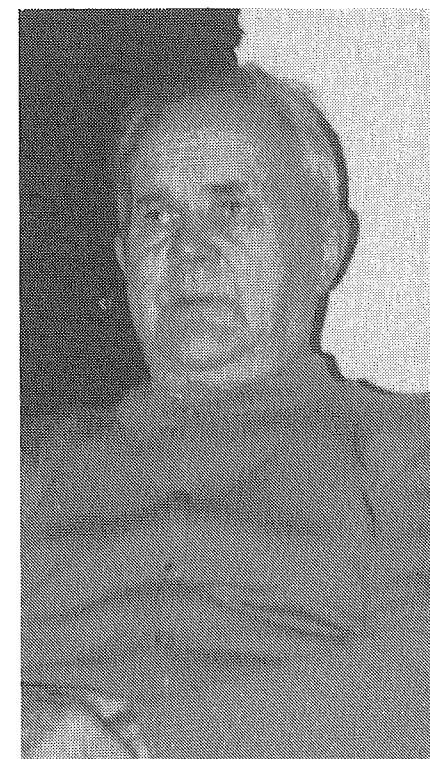
KUOLLEITA

Johannes (Juho) Kallonen
kuoli Toijalan vanhainkodissa 25. 6.
1994 93 vuoden ikäisenä. Hänet siu-
nattiin haudan lepoon Akaan siu-
nauskappelissa 9. 7. 1994.

Kotikylä Sakkolassa oli Lapinlah-
ti, jossa hän viljeli kotitilaansa ja
joutui isänsä kuoltua jo 13-vuotiaana
ottamaan vastuun tilan hoidosta.
Nuoresta iästään huolimatta hän jat-
koi myös isänsä mukana aloittamiaan
maidonkuljetusmatkoja keisarinajan
Pietariin ja oli viimeisiä elossaolevia,
jotka näitä matkoja tekivät. Jo Sak-
kolassa hän toimi monissa luotta-
mustehtävissä ja erityisen pitkäaikai-
nen oli Lapinlahden Osuuskassan —
sittemmin Lempäälän-Viialan Osuus-
pankin — johtokunnan jäsenyys, jo-
ka kesti yli kolme vuosikymmentä.

Sodan jälkeen Juho Kallonen jatkoi maanviljelijän ammattia Merikarvialla, josta osti isohkon maatilan ja saattoi sen tuottavaan kuntoon. Maanviljelystä luovuttuaan hän muutti eläkepäiviään viettämään ensin Viialaan ja sittemmin Toijalaan, joka oli asuinpaikkana viimeiset parikymmentä vuotta.

Seppälän Jussi, jolla nimellä häntä tuttujen kesken kutsuttiin, oli viireä, aikaansa seuraava, kantaa ottava ja puhelias ihminen, jonka seurassa aika ei tullut pitkäksi. Hänen pitkä elämäнкаarensa antaa toivoa kaikille sydäntauteja poteville, sillä hän itse sai kokea kaksi vakavaa sydäninfarktia jo 1930-luvulla, mutta toipui niistä ja sai elää pitkän sekä vaiheikkaan elämän.

TODISTUS.

Venäjän Keisarikunnan kaupunkien ja maaseuduille matkustamista ja siellä oleskelamista varten, antanut Sakkolan ja Metsäpirtin piirin kruununnimismies Sakkolassa 6 p:nä Holmi kuuta 1917 Sakkolan pitäjän Lapinlahden kylästä Viipurin läänistä olevalle syntyperäiselle suomalaiselle Talvitiepuika Juhon Tuomasaipoika Kallioselle (ikä 16 vuotta).
On voimassa 6 päivään Touko kuuta 1917.

Tämä todistus uudistettaessa on palautettava.

Maksu:
Toimituskirjain lu
nastus 50 pennia

N:o 294
191.7.

СВИДѢТЕЛЬСТВО

На проваздзя жительство въ городѣхъ и селенихъ Россійской Имперіи
выдано короннымъ деисамомъ округа Саккола и Метсалинги *Фебродъ*
С. дня 1917 года Финляндско-*Шу* урожен *Шу* изъ *Мамми*
Мамми деревни *Саммисека* прихода
Выборгской губернии *Святу Крестовому Ивану Фро-*
муру Калмону —
род. въ *16*
Срокомъ по *Майя 6* — — — — — дня 1917 года.
Это свидѣтельство слѣдуетъ предъявить при возобновленіи

Kallosen kulkulupa Venäjän alueelle vuodelta 1917.

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ

70 VUOTTA täytti 30. 7. 1994 Toivo Ensio Kopperoinen Lempäälän Kelhossa. Hän on lähtöisin Sakkolan Haparaisista.

70 VUOTTA täyttää 24. 9. 1994 Väinö Lopenen Kurussa. Sukujuuret Sakkolan Lapinlahdelta.

70 VUOTTA täyttää 29. 12. 1994 Matti Lopenen Punkalaitumella. Loposen kotikylä Sakkolassa Lapinlahti.

85 VUOTTA täytti 5. 8. 1994 Toivo Salmela Ruovedellä. Hän on syntynyt Sakkolan Karholassa. Kaikki sodat läpikäytyään Salmela asettui Ruoveden Väärinmajaan, jossa elää nyt puolisonsa Mairon ja poikansa Erkin kanssa. Poika viljelee tilaa ja vanhempi isäntäpariskunta hoitelee huushollinpidon.

80 VUOTTA täytti 29. 6. 1994 Matti Nuora. Hän on lähtöisin Sakkolan Petäjärveltä.

70 VUOTTA täytti 9. 8. 1994 Kalevi Kallonen Lempäälän Moisiossa. Lähtöisin hän on Sakkolan Lapinlahdelta. Kallonen on aikanaan ollut perustamassa Lempäälän Lautta Oy:tä, joka edelleen toimii ja voi hyvin Kalloksen pojan, Hannu Kalloksen ohjastamana.

70 VUOTTA täyttää 27. 9. 1994 Alpo Tuomas Kallonen Kangasalla. Koti Sakkolan Lapinlahdessa.

50-VUOTISHÄÄPÄIVÄÄNSÄ viettivät Eino Suokas Sakkolan pitäjän Petäjärven kylästä ja hänen puolisonsa Bertta Elisabet, o.s. Aro, synt. Kymin pitäjän Aholansaa-resta, kotonaan Karhulassa 30. päivänä heinäkuuta v. 1994.

SEURAAVA SUVANNON SEUTU

ilmestyy loka—marraskuun taitteessa. Lehteen tuleva aineisto toimitukseen viimeistään 10. 10. 1994 mennessä! Toimituksen osoite on Rautasemantie 375, 37550 Moisio.

Syksy

*On kesä mennyt
pihakoivun viimeiset lehdet
ovat pudonneet.
Jotain keltaista tuolla roikkuu
— vilkuttaa menneelle,
taakse jääneelle kesälle.*

*Yöllä on ollut vesisade
ja myrsky.
Riipinyt viimeisetkin
pihakoivun lehdet.
— Koivunvarvat ovat
täynnä sadepisaroihin,
aivan kuin helmiä, kyyneleitä.*

*Syksy itkee mennyttä kesää,
joka on jäänyt
muistojen joukkoon.*

Aliina Liimatainen

Perhejuhlia? Suruviestejä? Valmistuneita? Syntymäpäiviä?

Kirjoita tiedot
Suvannon Seudun
toimitukseen, osoite

Rautasema
37550 MOISIO
puh. iltaisin 931-748 448

Kuka tietäisi korkeuseron

— Mikä onkaan Suvannon ja Vuoksen korkeusero Kiviniemen koskessa, kyselee Toijalassa asuva Pentti Vulli.

Miehen juuret ovat Röykkylästä. Veten korkeuseroa Vulli on pohtinut muunmuassa kotiseutumatkoilla Kiviniemen kosken rannalla.

Eli kuinka paljon matalammalla Suvanto on? Tiedot — tai arviot — voi laittaa Suvannon Seudun toimitukseen: mukaan kirjeeseen tietysti toivotaan myös tiedonlajittajan nimeä.

SAKKOLAN KK NUORISOSEURAN ”PERHEILTAMA” pidetään Pirkkalassa Pirkan Pirtillä lokakuun 8. pnä 1994 alkaen klo 18.

Tervetuloa viihtymään ja katselemaan kuvia viime kesäkuun Sakkolan matkalta.

Ei vaadita jäsenkorttia eikä pääsymaksua!

Sakkolan kk Nuorisoseura

Johtokunta

HAITERMAAN, PANNUSAAREN JA LUPRAN KYLÄ- JUHLAA

VIETETÄÄN LEMPÄÄLÄSSÄ
2. PÄIVÄNÄ LOKAKUUTA 1994.

Aluksi osallistutaan Lempäälän kirkossa klo 10.00 alkavaan jumalanpalvelukseen, ja sen jälkeen suoritetaan kunniakäynti Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä hautausmaalla.

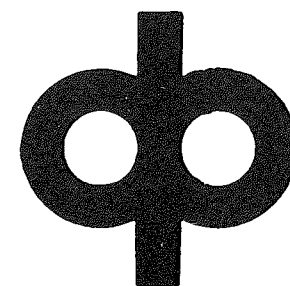
Yhdessäoloa jatketaan Lempäälän seurakuntatalossa.

Ohjelman pääasiana on kyläläisten vapaa seurustelu aterioineen. Mutta myös osanottajien toivotaan esittävän musiikkia, lausuntaa tai muuta ohjelmaa.

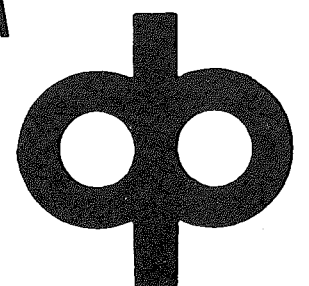
Aterian ja päiväkahvin yhteiskustannus on 45 markkaa hengeltä.

Kyläläiset perheenjäsenineen sekä myös ne, joilla on siteitä Haitermaahan, Pannusaaren tai Lupraan, ovat sydämellisesti tervetulleita yhteiseen kyläjuhlaan.

KYLÄTOIMIKUNTA

TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ
TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

Kohtaloita ja kohtaamisia kesällä 1944

Tasan 50 vuoden takaisista ajoista ja päivistä lienee puhuttu ja kirjoitettu melko tyhjentävästi, noin yleisellä tasolla, historioitsioiden ja tutkijoiden kynällä, kuin myös kerrottu dokumenttikuvin televisiossa ja muissakin tiedotusvälineissä. Joten kenenkään nuoremman polven edustajankaan ei tarvitse, jos vain asian harrastusta piisaa, olla silloisista yleistilanteista tietämätön mitä silloin tapahtui Kannaksen evakkotiellä ja rintamalohkoilla.

Seuraavassa onkin tarkoitus esiintuoda yksittäisen mukana olleen sotilaan näkövinkkeli ja mihin se ylsi noin muutamane kuumen kesän viikoina.

Kesäkuun 10. päivän jälkeen 1944 oli Kannaksen kansa taas pakotettu toistamiseen maantielle, suuntana Suomi, ja tavoite pelastua sodan jaloista. Tuolloinhan ajoittain leppoisakin asemasodan ”rauha” rikkoutui 9 päivän aamulla klo 5.00, vihollisen hirveään keskitykseen Valkeasaaren ja rajajoen lohkoilla ja sitä myöten koko rintamalinjan. Näin kannaksen kansa ja jokainen sotilaskin oli tilanteessa, joka oli pahin mahdollinen. Mutta tilanteessa kuin tilanteessa on omat vaihtoehdot. Sotilaalla ne tietyt ovat suoritua annetusta tehtävästä mahdollisimman pienin tappioin. Totesihan jo aikoinaan ”pieni, suuri” korsikalainen sotilaistaan, paras sotilas on elävä sotilas.

Yö kesäkuun 13. kohtaaminen Kivennavalla. Joukkueemme johtaja luutnantti Hotokka sanoi, ”Tuossa korsussa on Valkosen veljekset, Pentti ja Mauri, jos haluat mennä tervehtimään.” Hotokka oli aiemmin ollut Pentti Valkosen pataljoonassa siellä

Suomussalmen Uhtuan suunnalla ja tietäen minun olleen Sakkolasta hän oli joskus aiemmin kysynyt tunnenko nämä sotilasveljekset. Hotokka itsekin äitinsä puolelta oli sakkolalainen, äiti Tikansaaren Suikkasia. Meinin korsuun, Mauri istui pöydän takana. Tervehdykset, kuulumiset samansuuntaiset, jonka jälkeen Mauri totesi: ”Komentaja nukkuu, en taida herätellä”. En heti ponjannut kenestä oli kysymys, johtuen tuosta hänen virallisesta kielenkäytöstään. Vasta lähdettyäni ymmärsin, että Penttihan se tietysti oli se komentaja ja Mauri komppaniansa päällikkö. Mauri säästy pahimmalta vaikka soti pitkän sodan, kahlaten joukkoineen Lapin päästä päähän aina käsi-varteen kolmen valtakunnan rajapyykille. Hänen sotansa päättyi vasta Vapun aikoihin 1945, josta aikoinaan oli raportti valokuvineen Aamulehdessä muistaakseni yläotsakkeella: Unohtuneet sotilaat.

Kuuterselkä 14. kesäkuuta:

Vihollinen yllä ja päällä, tilanne kohdaltamme toivoton, aseistus panssareita kohtaan puuttui. Vihollisen panssarit asemien yllä, käsiasein torjuimme jalkaväkeä, patruunat jo vähissä. Asemat aukeassa pellonrinteessä, kapteenimme viesti kulki, yrittäköön pelastua ken voi! Lopputulos tilanteesta: kapteenimme Mauri Hyppönen ja yhdeksän miestä jäivät elävinä vaikeimmin haavoittuneiden lisäksi asemiin, heistä yksikään ei palannut. Vastaiskuun kiiruhtaa Laaguksen panssariprikaati eversti Puroman johdolla. Rynnäkötykit etunäissä ja jääkärit pyörineen, jotka jo tässä tilanteessa tien oheen jätettyinä. Vihollisen tykistötulta, maataistelukoneet yllä, haetaan suoja.

Yht’äkkiä olen vastaiskuun kiiruhtaneen tutun luutnantin Janne Loposen kanssa samassa pusikossa, terveisiä vaan Janne sinne Santahaminaan, kuin myös Mirjalle, jos tämä silmiinne osuu! Siinä tilanteessa Janne minua lohdutteli sanoen: ”Älä välitä kyllä ryssä nyt lähtee!” Myöhemmin siviilissä tavatessamme Janne kertoi kohta haavoittuneensa ja tilanne hänen kohdaltaan sillä erää ohitse. Lopputulos vastaiskusta: vihollinen pysäytettiin, jäimme varmistukseen seuraavaan päivään. Aamuyön hiljaisina tunteina taktinen vetäytyminen aina Taliin asti, sillä vihollinen eteni lännenpästä Suulajärven länsirantaa kovaa kyytiä kohti Viipuria. Kiiruhdamme kohti Talia, vieraan pataljoonan poikia tien ohessa, jossain Muolaan Kuusan paikkeilla. Rippikoulukaverini Aulis Hännikäinen heiluttaa kättänsä hymysuin minut huomatesaan, se oli ensimmäinen ja viimeinen kohtaamisemme jälkeen rippikoulun. Talissa päättyi Auliksinkin maallinen matka, kuten niin monen muun Sakkolan pojan; Arvi Heikkosen Haitermaasta, kuin myös kansakoulukaverini Soini Äikään. Arvin kanssa olimme samassa joukkueessa, Soinin tapasin sattumalta asemissa konekiväärinsä takaa Talissa, vaikka muutoin toimimme aivan eri yksiköissä. Sanotaan että, sattuma korjaa satoa ja kohtalo miestä kuljettaa. Sattumoisin tavoitin myös noina Talin Ihantalan päivinä Salmelan Martin, Rouhaisen Taunon ilmeet ja kohtasin Tenkasen ja Lak-Juho Väinön tuolla Talin Ihantalan maastossa. Tilanne näytti jotenkin vakavalta, mutta ihme kyllä kenenkään ilme ei näyttänyt epätoivoiselta, pikemminkin päinvastoin.

Joulukuun ”leppoisia” asemasodan päiviä ”Sormenkärjen” tukikohdassa Rajajoella 1943. Keskellä joukkueen johtaja Luutnantti Hotokka. Kertomuksen kirjoittaja eturivissä toinen vasemmalta.

Tilanteen rauhoituttua Ihantalasissa yksikkömme siirtyi Anteraan jossa olimme kun välirauha syyskuun 19:sta päivä tuli. Heti välirauhan tultua sain loman, ja Jääsken asemalta junaan, suuntana Suonenjoki ja Rautalampi, jonne kotijoukot ja karja oli evakoitu. Heikommat junalla ja varttuneemmat kävellen karjaa ajaen. Ossi veljeni ja Irja meiltä, Tuomas-setä ja Elma sekä Loposen Juho Elvin ja Veikon kanssa. Kaikki lehmeneen ja hevosineen. Näin he, kuten monet muutkin yhdessä mat-

kaa tehden, kahden viikon marssihan se oli ollut, pitäen sisällään valonsa kuin varjonsa, kuin myös sen kylmän sateisen juhannusviikon.

Olin tuolta lomaltani palaamassa, istuin junassa Pieksämäen asemalla, metrin, kahden päässä asemalaiturilta kävelee majuri Pentti Valkonen. Saavuttuani yksikköön Nuijamaalle ja parin kolmen päivän päästä sain lehden käteeni ja luen lehdestä, kaa-tunut Mannerheiminristinritari majuri Pentti Valkonen. Miten voi olla, olihan välirauha jo tehty, ja näinhän

hänet aivan juuri? Niin olihan rauha tehty, mutta, oli sota saksalaisia vastaan myös alkanut.

Nämä yllä kerrotut päivät ja viikot lienevät olleet sieltä vaikeimmasta päästä. Tarkoitus ei ole ollut dramatoida tilanteilla, vaan tilanteet ovat tällaisina eteen sattuneet, sallienko vai sattumalta! Leppoimpiakin päiviä koettiin pitkän asemasodan aikana. Helppoa tai vaikeaa, jokainen omalla paikallaan sotilaat ja siviilit! Is-pojatkin niinhän Niilo!

nimim. ”Sattuma Korpraali”

Kotiseutumme merkkihenkilöitä

(Surkeasti päättynyt karhunkaatoretki)

Jo parissa numerossa olen kertonut kotiseutumme huomatuimmista henkilöistä, elikkä niistä armoitetuista erämiehistä, joita vain harvoin julkisuudessa esiintyy. Eivät he silti itsestään suurempaa ääntä pitäneet, sellaisia hiljaisia veikkoja olivat kaikki. Nähkääs, kun juttu oli sen luontoista, ettei siitä sopinut suurestikaan kerskua, olisi alkanut kuulua vain epämiellyttäviä puheita.

Jos olivat Rasilaisen Tahvo ja Rännälin Saska korkealuokkaisia erämiehiä, joittenkin mielestä suoranaisia ”velhoja”, niin ei heistä erämiesten taidoissa tippaakaan hävinnyt ”pien Antti”, sukunimeltään Kiuru.

Antti eleli hiljaista elämäänsä Koverojan korvessa viljellen pientä maatilkkuaan. Perhettä Antilla oli ainoastaan vaimo, kovilta kiireiltään kun ei ehtinyt lapsia hommaamaan. Kooltaan mies oli nimensä arvoinen, tuollainen vajaa puolitoista metrinen äijänassikka, vyötärönmittaa olikin sen sijaan kehittynyt runsaammin. Toisten sanontaa käyttäen Antti oli yhtä paksu kuin pitkäkin.

Vaimo oli Antilla saanut ulottuvuutta sitäkin reilummin, runsaasti päättään miestänsä pitempänä ja muutenkin erittäin rehevänä pariskunta olisi muodostanut suorastaan hullunkuriselta näyttävän parin, jos Antin vyötärönmitta olisi ollut vähäisempi. Ei Antti vaimonsa rinnalla mitään alemmuuskompleksia tuntenut ei sanoissa eikä käytännössäkään. Kotonan ollessaan, kun isäntä oli vähän ottanut, hän antoi kaikkien ymmärtää, että hän oli herra ja ylhäisyys mökisään; jumalauta, ei meillä kanat kotokota, kuului hänen sanavarastoonsa. Muija kertoi joskus saaneensa isännältä selkäsaunankin ja ei ollut harvinaista, sekään, että mamma joutui lähtemään yönseleä loppuyöksi

saunaan tai navettaan, riippuen siitä miten paljon isäntä oli sekoittanut tsaijuunsa väkeviä.

Mielialansa kohentamiseksi Antti kesäisin keitteli navettansa takana puron varressa sorretunvoimaa, siinä samassa sitä nautiskellenkin. Kun ei tässä enää muitakaan iloja ole, tuo muijakin nukkuu sänkyssä jalat ristissä kuin tukki, joten Antin toivomat aviolliset nautinnotkin olivat kuihtuneet olemattomiin. Rännälin Saska, tuo hänen lähistöllään asuva naapuri ja eräkaveri poikkiesi aina määrätin välein visiitillä ja silloin oli miehillä hauskaa. Kaikki hirvenkaadot käytiin läpi useaan kertaan, ei Antilla muita ystäviä juuri ollutkaan Rasilaisen Tahvokin poikkiesi viimeaikoina perin harvoin.

Sattui sitten eräänä kesäisenä lauantapäivänä, Antti oli saunanlämmitystouhuissa, kun pihalle käveli koira mukanaan naapurinsa Saska. Mitähän tuolla Saskalla nyt on asiaa, mietiskeli Antti. Ei se tähänaikaan normaalisti liiku, kaippahan asiansa selittää kun kerkiää.

Siinä pontikalla terästettyjä tsajuja ryyppiskellessä Saska sanoi kuulensa, että joen toisellapuolella Resso metsällä on nähty isokokoinen karhu, mitä tuumisit jos mentäisiin katsomaan, sopisikohan tuo ohjelmaan. Voi hyvinkin sopia, innostui Antti kuulemastaan, onks siu koiraiskunnos, eihä sin ilma koirua käy mēmine.

Saunakin alkaa olla kylvettävissä tokaisi tuvassa hyöräilevä muija, visii työ sin miättä, mie käin hautomas vastatki jo valmiiks, mut älkiä sitä pulluo viekiä kerallua, poltatta viel itsienne varoitteli muija. Eihä saunua ennekiä ilma vastua uo mänty puolusteli jo nousuhumalassa oleva isäntä, otti pullon pöydän jalan vierestä

kainaloonsa ja niin lähtivät kaverukset kaksissamiehin lölyyttelemään.

Saunan leppoisassa lölyssä, välillä ulkona vilvoittelemassa käyden sitten sovittiin karhunkaatohomista lähemmin. Parin viikon päästä olisi Saskan mielestä sopivin aika, olisivat viljatkin jo korjattu, muuta ko pistetiä toimeks. Mut enneko asja lopullisesti päätetiä, meije pittiä käyvvä Kempin uko puhheil ei sin ilma parane lähtii, Saska lupasi hoitaa asiat uko kans.

Muutaman päivän päästä Saska soutilikin Taipaleenjokea Metalanojan suussa olevalle Kempin Vasiilin mökille kuulemaan, mitä ukko sanoisi yrityksestä. Kempin ukko kun oli sellainen vanha viisas, vanhan kansan sanontaa käyttäen ukkoa pidettiin tietäjänä ja kyllä hän sitä olikin. Ukko oli vahvasti henkimaailman kanssa yhteydessä saaden siten tietoonsa asioita, joista muut eivät osanneet edes uneksiakaan. Tämän Saskakin tiesi, eikä ukkoa sopinut laistaa. Saska esitti ukolle asiansa, epäili jo tosin puhumaan alkaessaan, että tämä olisi hanketta vastaan, mutta kun tänne oli tultu, niin piti hän asiasta ottaa selvä.

Kyllä Saska oikein arvasikin, ukko oli karhusta tietoinen, senkin hän tiesi ettei eläin mikään oikea karhu olekaan, se oli nähty Resso metsässä useaankin kertaan. Ei se luonteeltaan mikään tappajakarhu ole, päinvastoin. Eräskin nuori tyttö oli tavannut tämän ollessaan lehmä paimentamassa suoniityllä ja nähtyään karhun lähtenyt juoksemaan karkuun luullen sen käyvän kimppuunsa. Mutta mitä vielä, karhu oli noussut takajaloilleen ja mennyt lähimpänä olleen lehmän viereen sekä ruvennut soittamaan sen kaulassa olevaa kelloa, ei sellaista aivan tavallinen kar-

hu tee. Älkää missään tapauksessa menkö sitä tappamaan, ennen kuin otan asiasta lähemmin selvää. Näin selvitti asian ukko Saskalle, Saska kuunteli ukon ripitystä hiljaa mitään puhumatta, tämän kertoma teki häneen syvän vaikutuksen, ei ollut hyvä lähteä ukkoa näissä asioissa neuvomaan.

Näine neuvoineen palasi Saska takaisin mökilleen Taipaleen korpeen, pois soutuessaan hän kävi vielä moneen kertaan mielessään läpi ukon varoittavat sanat: se ei ole mikään tavallinen karhu. Taisi käydä niin, että se otus jää ainakin heidän porukaltaan kaatamatta. Keskustelua aiheesta kuitenkin riitti, varsinkin Antti tuntui ottavan asian omakseen, eihän nyt sellaista otusta sovi mitenkään jättää toisten saaliiksi, männiä ja ammutua se, näin tuumi Antti.

Saskan varoittavat sanat eivät tehonneet mitenkään Antin olemukseen, ei liioin Tahvokaan saanut Antin päästä kääntymään. Jos työ uotta nii pelkureita ja paskahousuja ni olkua, uom mie enneki karhun yksinäi tappant, luulin mie teist löytyvä miestäki mut taisin erehtyy, kiukutteli Antti.

Kempin Vasiili poikkiesi vielä varavasten Rasilaisella varoittamassa erämiehiä kajoamasta Resso karhuun, eläin ei suinkaan ollut mikään tavallinen mesikämmen, vaan puoliksi ihminen, sen kaataminen olisi ukon mielestä melkein murha, paras antaa karhun elellä luotuja päiviään.

Vaikka Saskakin tunsu itsensä asiainsuhteen epävarmaksi, ei se Anttia hetkauttanut mitenkään mihinkään päin. Hän oli päättänyt tehdä karhusta lopun vaikka yksin. Aikansa asiaa pohdittuaan päättivät molemmat Koverojan miehet lähteä asialle, Tahvoa oli turha mukaan edes pyytää, Kempin ukko oli hänet niin ai-vopessyt, ettei siinä mikään pyytely enää auttanut. Kutsutua se kuiteki karhukeitol jahka tullua pois, näin tuumi aina yltiöpäinen Antti.

Varhaisena syysaamuna auringon juuri noustua kaksi miestä ja koira

laittautuivat Taipaleenjoen mutkassa, siinä missä myöhemmin rakennettu-na Tykkitie ulottui melkein joen rantaan aseineen ja kantamuksineen veneeseen, lähtien soutamaan kohti Laatokkaa Iggolkanniemen suuntaan, tuntumatonta tavoitettaan toteuttamaan.

Kuikaha mahtua käyvvä, vieläkö tuletta sammua tietä takaisii, aprikoi mökkinsä ikkunasta miesten lähtöä seurailut Tahvo, epävarmalta se kuitenkin hänen mielestään tuntui. Eikä Tahvo vanhana kaverina salaillut tunteitaan, huusi vielä perään mökinsä rapuilta. Antakua olla koko touhu, ei se mikkiä tavallinen karhu uo.

Pitkään vielä rapuiltaan veneen perään seurailut Tahvo tunsu mielessään pientä haikeutta. Näinkö tässä sittenkin piti käydä, vuosikymmenet aina yhdessä kuljettiin, nähtiin hyvät niinkuin huonotkin ajat, mutta nyt taisivat kaverit jättää hänet yksin kulkemaan näitä yksinä ahoja, kuulemaan kotikäkeä, kotilammen lainehia.

Vene kulki omaa hiljaista menoan Iggolkan lahdella, Antti veteli airoissa ja Saska istui vanhempana perässä, enää sen eroitti Tahvon horisontista vain pieni piste, kunnes oli pois näkyvistä.

Tämän jälkeen ei Antista sen paremmin kuin Saskastakaan kuultu julkisuudessa mitään, ainoa elonmerkki mikä heistä tuli kuuluville oli Saskan pahoin raadeltu karhukoira. Pari päivää miesten lähdön jälkeen il-

mestyi Tahvon pihalle pahasti nilkuttanen ja surkeasti valittaen joen yli uinut koira, sen Tahvo tunsu heti Saskan koiraksi, mutta missä olivat miehet ja miten heille oli käynyt karhunkaatoretkellään, se jäi ikuisiksi arvoitukseksi, miehet olivat poissa ja pyysivät.

Tapauksen tultua julki järjesti Taparinhoivin Moisniekka virkaansa kuuluvana yleisen koko seutua, erikoisesti sen miesväkeä velvoittavan jahdin, piti hän asiasta saada selvyys mihin miehet olivat joutuneet ja mitä oli tapahtunut. Kaikki paikat Resso sualueella ja sen ympärillä haravoitiin tarkoin, mitään ei jätetty epävarmaksi, mutta mitään asiaa valaisevaa ei löydetty, ei edes pientä vaatepalasta.

Näin surkeasti päättyi kahden koko seutukunnan kuuluisimman erämiehen viimeinen eräretki. Se suuri luonto, joka oli heitä monasti niin runsaskätisesti auttanut, otti lopuksi heidät itsensä.

Asiaa puntaroidessaan Tahvo veti omat johtopäätöksensä, miehet menivät metsästysintoilussaan liian pitkälle, heidän olisi pitänyt huomioida Kempin ukon varoittavat sanat, ei luontokaan kaikessa runsaudessaan mitätähansa siedä, kaikella kun on omat rajansa.

Valitettavasti nämä erämiehemme eivät tuntenet luonnon lakeja ja se koitui heidän kohtalokseen. Tämä tällä kertaa seutumme erämiehistä.

Kirvesmäen poika

**TILAA SINÄKIN OMA
SUVANNON SEUTU**

Kesäretkellä synnyinseudulla

Olen siellä Sakkolan pitäjän Petäjäjärven kylässä lapsuuteni elänyt, jossa metsämaasto on kumpuinen ja laaksoinen.

Taivaan saranat, Hepoharju ja Paskamäki, joilla kullakin, kuten monella muullakin paikalla oli oma tarinansa.

Paskamäki on saanut tarinan mukaan nimensä siitä, kun illalla hyvin syötetyt hevoset lähtivät vetämään raskaita maito- ym. kuormia sadan kilometrin päähän kohti Pietaria aamulla varhain, otti jyrkkä mäki hevosen voimille, jolloin pakoputki alkoi toimia.

Taivaan sarantojen palteelta näkyi kirkkaalla ilmalla kauas etelään. Täällä tehtiin metsätöitä. Poimittiin marjat ja sienet ja saatiin saunavastat. Saijanjoella uitettiin talvella tehdyt kuoritut tukit. Saijanjoki on kuuluisa valtakuntien rajajokena: Pähkinäsaaren rauha v. 1323 ja Täysinän rauha v. 1595.

Nykyinen luonto on pysynyt lähes muuttumattomana. Metsät ovat kasvaneet tiheiköiksi. Joen rantaan ei tahdo ongella päästä. Puut ovat "lihonneet" paljon yli 50 vuoden aikana. Pitkistä, lähes metrin mittaisista kannoista päätellen puita on kaadet-

tu vähän. Kylään oli rakennettu myös kerrostaloja. Asukkaita on ehkä enemmän kuin silloin meidän asuesamme siellä.

Yllätys oli, kun korkealla Rapamäellä oli vesitorni. Vesisuonia on myös harjanteilla.

Välirauhan aikana v. 1940—41 olivat neuvostoliittolaiset rakentaneet pelloillemme lentokentän, jonka yhteydessä monen kodin rauniot katosivat eikä niitä enää löytynyt.

Eino Suokas Sakkolan pitäjän
Petäjäjärven kylästä

Karjalaisuus elää Häkkisen perheessä itsestäänselvyytenä

Espoolaisella Anne Häkkisellä (21) on äidin puolelta vankat karjalaisuudet. Hänen äitinsä Meerin äiti, Sirkka Jyräs (o.s. Anttonen) on kotoisin Raudusta. Äidin isä, Erkki puolestaan on Sakkolasta, jossa myös Meeri on syntynyt.

Tämä sukutausta ja karjalaisuus on Annelle itsestäänselvyys, jota hän ei sen kummemmin ajattele.

— Se on jotain sellaista, joka vain on. Sitä on vaikea selittää, tuumii Espoossa syntynytkin Anne.

Perheessä, jossa saman katon alla asuu Anne, hänen vanhempansa ja äidin äiti, karjalaisuus kuitenkin näkyy. Siitä antaa vieraille tietoa seinällä olevat kartat ja muut esineet.

— Lisäksi mummeli eli Sirkka, puhuu Karjalan murretta. Joten murrekin elää. Ja on meillä tehty mm. kau-

rakiisseliä, joka on yksi rautulainen perinneruoka. Muitakin karjalaisruokia on ruokapöydässä ollut tarjolla, kertoo Anne.

Hän ei ole käynyt itärajan tuolla puolen. Sen kummempaa syytä hän ei osaa nimetä.

— Ehkä se on laiskuus; ei vain tule lähdettyä. Pitäjäjuhlissa ja muissa tapahtumissa en ole käynyt kuin pikkutyttönä, myöntää Anne.

Tulevaisuutta ajatellen ja karjalaisen perinteen siirtämisestä myös Annen lapsille Annella on selvä mielipide. Hän ei aio elättää karjalaisuutta paikkaan sidonnaisesti.

— Otan varmasti kasvatuksessani huomioon ne karjalaiset elämänsänteet ja -tavat, joita minullekin on välitetty. Se elämän myönteisyys ja työtä pelkäämättömyys on kallis asia.

Jos jotain ei osaa, niin se opetellaan. Mikään ei ole karjalaisille mahdotonta, kiteyttää Anne Häkkinen.

Karjala takaisin?

Karjala takaisin -kysymykseen Anne ei pitkään vastausta mietti.

— Minusta sen palauttaminen olisi sinänsä ihan hyvä asia. Se kuitenkin pitää osata hoitaa niin, että asiaan pitäisi paneutua. Puhujia aina riittää.

— Asiasta ei saa tulla poliittista kiistakapulaa tai sellaista, että asiaa tehdään lehtijuttuja vain juttujen takia, jatkaa Anne.

Hänen mielestään asiaa on lähes mahdoton ratkaista järkevästi.

Jaana Anttonen

Syksyisissä syvänteissä

*Syksyisissä syvänteissä
ruskan rauha kuvastuu.
Ehtoosäteen kimmelteessä
juhlit värein salmensuu.*

*Hyvästiä hellin heittää
syksyn tertut toisilleen.
Kohta usva tienoot peittää,
alkaa aika unien.*

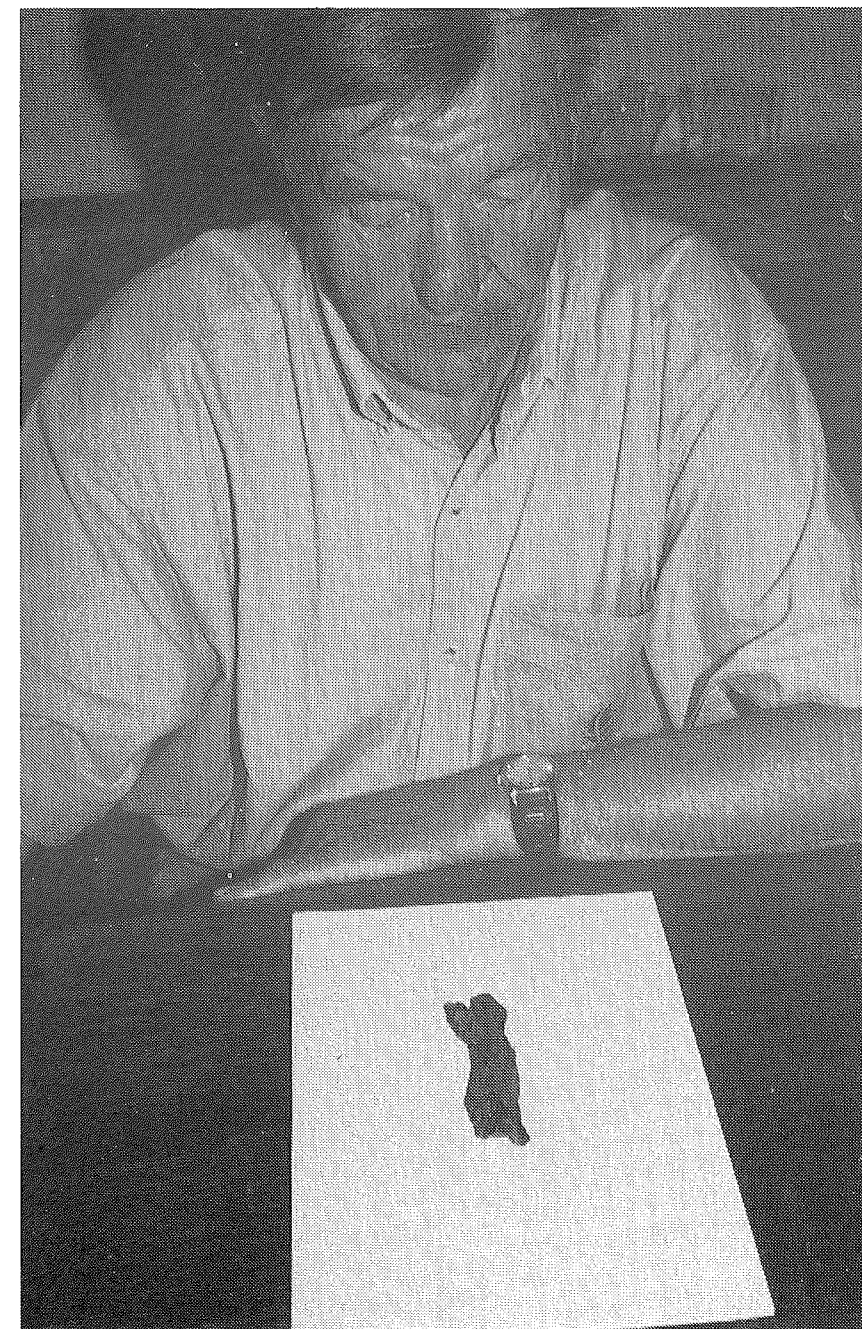
*Lammeen lumpeenkukka nukkuu
unhon untukehdossaan.
Muistolintu jossain huhuu,
huhun yhä uudestaan.*

*Niinpä iän iltahetkeen
palaa muistot kauneimmat.
Elon syksyn syvänteihin
kultaoksat kaartuvat.*

*Lipuu rantaan syksyn lehti,
lautta vailla soutajaa.
Elon purren matka ehtii
rantaan ikuisuuden maan.*

*Siellä elo toisenlainen,
kaunihimpi vielä lie.
Aukeaako tähtisilta,
päättynyt kun täällä on tie?*

H.P.

Pomminsirpale ennusmerkki?

— Onko tämä enteellinen löytö, tuumii Orivedellä asuva Samppa Viskari kädessään ruosteinen pommin-sirpale.

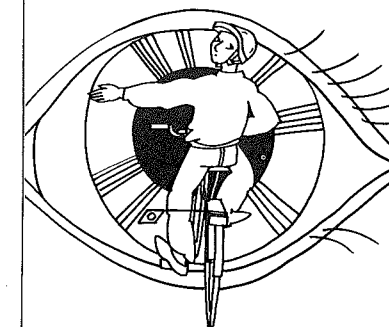
Samppa Viskari käväisi kesä—heinäkuun vaihteessa kotimaisemissaan

Sakkolassa. Ollessaan uimassa Vollossulassa "Makkaran" rannassa Viskari huomasi rantapenkereessä pomminsirpaleen.

— Tarkempi tutkimus osoitti sirpaleen muistuttavan kokonaista Suomea — rajoina 14. 10. 1920 solmitun Tarton rauhan rajat, hämmästelee Tarton rauhanliikkeen jäsen Samppa Viskari.

Tule huomatuksi

LIKENNETURVA

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on nyt saatavana, samoin on vielä runsas varasto kirjaa: Sakkolan kylät tuvasta tupaan. Kirjoja on saatavana: Lempäälän-Viialan Osuuspankki, Lempäälä ja Kulju (Esko Kallonen), Eero Kurikka, Huhtamo puh. (932) 64 506, Uuno Pulakka, Ruovesi puh. (934) 76 021, Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen, Lempäälä. Punkalaitumella kirjoja myy Eino Kuisma, puh. (923) 74 346.

Postitilaukset: Elli Pulakka, Lempäälä puh. (931) 751 241. Ainoastaan Elli Pulakka lähettää postilähetyksinä.

Hinnat: Sakkolan historiaa II 70,—, Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110,—. Postilähetyksistä lisäksi lähetyskulut. Myyntipisteitä järjestetään lisää ja niistä ilmoitetaan Suvannon Seudussa.

NYT ON TILAISUUS HANKKIA EDULLISESTI LAHJAKIRJOJA!

Kaikki sähköasiat

voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

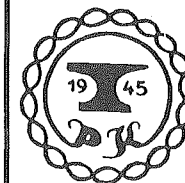
PITO-KALAASI KY

JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU

AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 433 902

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
33300 TAMPERE puh. 433 902

PÄRSSISEN KONEPAJA

35500 KORKEAKOSKI

PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435
Autopuh. 949 239 535

*Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
Alumiinisia ovia ja ikkunoita*

Putkiliike P Nuora Ky

37560 KULJU

puh. 676 100

TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti,
ilmestyy 1994 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
1 mk, palsta mm (+ avv 22 %)

Toimituksen ja konttorin osoite
Rautasema 37550 Moisio
Puhelin (931) 3748 448 iltaisin

Postisiirtotili
TA 359 751

Pankki
TSOP
37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Pauku